

fra den Dag, han blev udnævnt til Told-assistent. Dette er selvfølgelig et meget farligt Princip at slaa fast i al Almindelighed. Der maa inden for Toldtaten som inden for enhver anden Administrationsgren, lige saa vel som inden for den private Forretning, tages Hensyn til Individernes Dygtighed og Intelligens. Jeg antager ikke, at man inden for Toldtaten kan frigøre sig for denne Regel; det gælder ogsaa der at faa dygtige Kræfter frem paa rette Plads. Jeg mener altsaa ikke, at Anciennitetsprincippet bør gøres gældende ganske i Almindelighed ved Forflyttelse og Forfremmelse fra de lavere til de højere Stillinger. Ved Forfremmelse fra den lavere til den højere Lønning inden for Toldassistenternes Kreds kunde man derimod meget godt rette sig efter Anciennitetsprincippet, forekommer det mig. Er en Mand ikke saa dygtig, at han kan blive Toldinspektør eller Overtoldinspektør, medens han dog er god nok til at arbejde i Toldtatens Tjeneste til sit 60de eller 70de Aar, maa han ogsaa være god nok til, efterhaanden som Aarene gaa, at blive forfremmet fra de lavere til de højstlønnede Assistentposter.

Ja, jeg kunde godt slutte her, men der er dog nogle Bemærkninger endnu, jeg vil gøre, siden jeg har Ordet. Man hører saa ofte det Spørgsmaal — og jeg har rettet det samme Spørgsmaal til Toldembedsmænd, som ere komne til mig —: men hvorfor i al Verden er De gaaet til Toldvæsenet? Hvor kunde De forsvare i den unge Alder at begive Dem ind i en Etat, hvor De vidste, at Chancerne vare saa daarlige og utilfredsstillende? Saa svares der: Ja, hvad skal man gaa til? Hvad skulle Folk sætte deres Sønner til? Ja, det er ganske rigtigt, det Spørgsmaal kommer frem i alle Stillinger: Hvad skal man sætte sine Sønner til? Jeg vilde sætte Pris paa, at man, hver Gang dette Spørgsmaal kom frem, vilde være enig med mig deri, at man saa vidt muligt ikke skal opstille Hindringer for den fri Udnyttelse af Individets Kræfter; man skal ikke indskrænke Næringsfriheden. Vi høre jævnlig — vi hørte det blandt andet af det ærede Medlem for Frederiksberg (Ellinger), der jo nu holdt sin Programtale — at det,

der skete i 1857, var en Nedbryden af alle Skranker; et fuldstændigt Erhvervsanarki. Ja, det sidste Udtryk brugte det ærede Medlem ikke, men „Nedbryden af alle Skranker“ fandtes i hans Programtale; da han stillede sig til Valg i Frederiksberg. Men dette er ikke Tilfældet, det er aldeles ikke historisk, man skulde forbauses over, at en Professor kunde fremføre det. Hvis man vil søge Oplysning i Rigsdagstidenden, vil man finde, at vi i 1857 gjorde et meget beskedent Skridt bort fra mange forskellige Indskrænkninger hen imod en ret betinget Næringsfrihed. Det, vi kalde Næringsfrihed her i Landet, er kun et lille Skridt paa dette Omraade. Her udtaler jeg ikke blot mit eget personlige Skøn, men ville de Herrer se Forhandlingerne efter, ville de finde, at Mænd som Krieger, Kayser, Monrad, Ploug og mange andre alle sammen vare enige om, at det kun var et lille Skridt paa Næringsfrihedens Vej, der blev gjort den Gang; og at det selvfølgelig skulde efterfølges af andre mere vidtgaaende Skridt. Gaa vi til England, ville vi se, at der kan en Franskmand, en Russer, en Tysker, en Japaneser, kort sagt enhver gaa i Land i Dag og straks begynde en Forretning i Morgen. Han behøver ingen Bevilling, intet Adgangsbevis, ingen Myndighedserklæring, ingen Anmeldelse til Øvrigheden; nej, han lejer sig et Lokale, sætter et Skilt op og begynder Forretningen. Nu skulde man tro, at ved et saadant „Anarki“ vilde man ødelægge Handel, Industri og alle andre Erhverv, men det er saa langt fra Tilfældet, at tværtimod Angelsakserne med afgjort Held have gennemført den samme vidtgaaende Frihed ikke alene i England, men ogsaa i Kolonierne. Og alle Vegne, hvor Befolkningen nyder denne Frihed, der udvikles den allerstørste Dygtighed. Der, hvor Friheden findes, drage Folk hen, naar de udvandre. I Modsætning hertil vil jeg pege paa de uhyre Anstregelser, Tyskland har gjort for at befølge sine udstrakte Kolonier i Afrika. Men det er hidtil kun lykkedes at eksportere 1863 Mennesker, hvoraf Halvdelen er Officerer, Embedsmænd og Soldater. En Halvdel er ansat for at kontrolere, hvad den anden Halvdel bestiller. Det er al-